

**Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë së Veriut
Drejtoria e Statistikave**

**Shpjegime metodologjike të të dhënave për letrat me vlerë të borxhit,
sipas sektorëve të zotëruesve dhe emetuesve**

Shkup, tetor viti 2022

Hyrje

Pasqyra e Letrave me Vlerë të Borxhit (DSE) tregon lidhjet financiare të bazuara në instrumentin financiar të letrave me vlerë të borxhit ndërmjet sektorëve në ekonominë kombëtare, si dhe ndërmjet sektorëve të ekonomisë kombëtare dhe sektorit të jashtëm. Të dhënat paraqiten në një matricë që ndjek parimin "nga kush tek kush", sipas sektorit të zotëruesve dhe sektorit të emetuesve të letrave me vlerë të borxhit. Më konkretisht, të dhënat i referohen gjendjeve të letrave me vlerë të borxhit të brendshëm dhe të jashtëm të zotëruesve rezidentë, si dhe gjendjeve të letrave me vlerë të borxhit të brendshëm të mbajtura nga mbajtësit jorezidentë.

Pasqyra për letrat me vlerë të borxhit është një paraqitje e sistematizuar e detajuar e të dhënave për letrat me vlerë të borxhit, të cilat janë të disponueshme në një nivel më të agreguar brenda statistikave për llogaritë financiare, ku shfaqen të dhënat për të gjitha instrumentet financiare.

I. Baza metodologjike dhe përgatitja e të dhënave të letrave me vlerë

1. Koncepti, përkufizimi dhe shtrirja e të dhënave

Letrat me vlerë të borxhit janë instrumente kontraktuale që u japin mbajtësve të drejtën e pakushtëzuar për të marrë një të ardhur fikse ose të ndryshueshme në formën e pagesave të kuponit (interesit) ose një shume të caktuar fikse (principali) që paguhet në një datë të caktuar. Ato janë instrumente të transferueshme që tregtohen në tregje të organizuara si bursa, ose në të ashtuquajturat "pazari i tregut". Letrat me vlerë të borxhit përfshijnë kartëmonedhat, obligacionet, certifikatat e transferueshme të depozitave, letrat tregtare, obligacionet, letrat me vlerë të mbështetur nga aktivet dhe instrumente të ngjashme.

Të dhënat për letrat me vlerë të borxhit përgatiten sipas disa standardeve ndërkombëtare: Sistemi i Llogarive Kombëtare SNS 2008¹, Sistemi Evropian i Llogarive ESS 2010², Manuali i Bilancit të Pagesave BPM6³, Manuali i Statistikave të Letrave me Vlerë 2015⁴.

Letrat me vlerë të borxhit përfshijnë letrat me vlerë afatshkurtra dhe afatgjata (kartmonedha dhe obligacione) të emetuara nga emetuesit vendas, të tregtuara në tregjet financiare vendase dhe të huaja. Gjithashtu, ato përfshijnë letra me vlerë të emetuara nga emetues të huaj, në pronësi të zotëruesve vendas.

Të dhënat publikohen me dinamikë tremujore, në bazë të pakonsoliduar dhe i referohen situatës në fund të çdo tremujori. Të dhënat janë paraqitur në miliona denarë, ndërsa letrat me vlerë në valutë konvertohen në denarë sipas kursit të këmbimit në datën e bilancit.

Si burim bazë i të dhënave përdoren të dhënat nga Depozita Qendrore e Letrave me Vlerë (për tregtim në tregun e brendshëm) dhe raporti VHV2 për gjendjen dhe ndryshimet e investimeve në letrat me vlerë të borxhit (për tregtim në tregjet e huaja financiare). Të dhënat nga raportet e tjera statistikore nga statistikat parësore përdoren gjithashtu si burime të dhënash. Në rast se ka burime të shumta për të njëjtat të dhëna (për një sektor të caktuar), përgatitja e të dhënave bazohet në renditjen hierarkike të burimeve.

¹ System of National accounts SNA 2008

² European system of accounts ESA 2010

³ Balance of Payments manual BPM6

⁴ Balance of Payments manual BPM6

1. Klasifikimi i sektoreve institucionale

Sektorizimi është në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe Klasifikimin Kombëtar të Sektorëve Institucional⁵ të botuar në Fletoren Zyrtare.

Të dhënat paraqiten mbi bazën "nga kush tek kush", sipas sektorit të mbajtësit dhe sektorit të emetuesit (të renditur në Manualin e FMN-së për SDDS+⁶), të grupuara në sektorët e mëposhtëm⁷:

- Shoqëritë jofinanciare;
- Shoqëritë financiare;
- Shteti;
- Familjet dhe institucionet jofitimprurëse që u shërbejnë familjeve dhe
- Jorezidentë.

2. Mënyra e vlerësimit

Parimi bazë i vlerësimit të Lrave me vlerë është vlerësimi i tregut. Letrat me vlerë që tregtohen në tregjet e huaja vlerësohen sipas çmimeve të tregut të marra përmes Raportit VHV2, dhe HV-të që tregtohen në tregun e brendshëm vlerësohen në përputhje me çmimet e tregut nga Bursa e Maqedonisë. Shuma e interesit të llogaritur për kredinë në fund të periudhës së referencës përfshihet në vlerën e kredisë.

Një pjesë e letrave me vlerë të qeverisë vlerësohen me vlerë nominale, të rregulluara shtesë për shumën e zbritjes/rritjes dhe interesit të llogaritur.

II Politika e publikimit dhe auditimit të të dhënave

1. Politika e publikimit të të dhënave

Të dhënat për letrat me vlerë të borxhit publikohen sipas dinamikës së përcaktuar dhe afateve të dhëna në kalendarin e publikimit të të dhënave (të disponueshme në faqen e internetit të BPRMV).

2. Politika e auditimit të të dhënave

Të dhënat rishikohen në rastet e:

- marrjen e informacionit dhe të dhënave të reja dhe/ose të korrigjuara nga njësitë raportuese; ose
- ndryshime në burimet e të dhënave apo metodologjinë e përpilimit të letrave me vlerë të borxhit. Në përputhje me rekomandimet ndërkombëtare, ndryshimeve më të rëndësishme në të dhënat që rezultojnë nga rishikimet e kryera, u jepet një shpjegim i duhur me një fusnotë ose brenda njoftimeve për shtyp.

⁵ https://www.stat.gov.mk/KlasifikaciiNomenklaturi/Arhiva/SKIS_2005KlasifikacijaNaInstitucionalniSektori.pdf

⁶ <https://dsbb.imf.org/content/pdfs/sddsplus15.pdf>

⁷ Подетални информации за секторската класификација на институционалните единици се расположливи во Методолошки објаснувања за составување годишни финансиски сметки во Република Северна Македонија.

Rishikimi i të dhënave në seritë kohore historike kryhet duke filluar nga momenti i ndodhjes së ngjarjes që ka çuar në modifikimin e të dhënave, ose nëse nuk ka kushte të përshtatshme për këtë, për periudhën sa më të gjatë të kaluar. Nëse ka një ndryshim në paraqitjen e të dhënave, seritë kohore historike rishikohen duke filluar nga momenti i paraqitjes së treguesit të ri, nëse ekzistojnë kushte të përshtatshme për këtë.

Informacion më të detajuar për parimet bazë, klasifikimet dhe burimet e të dhënave mund të gjeni në shpjegimet metodologjike për përpilimin e llogarive financiare vjetore në Republikën e Maqedonisë së Veriut.